

جمع بندی ترم دوم جامعه شناسی پایه دهم

مرحله فینال با
علی سلامتی

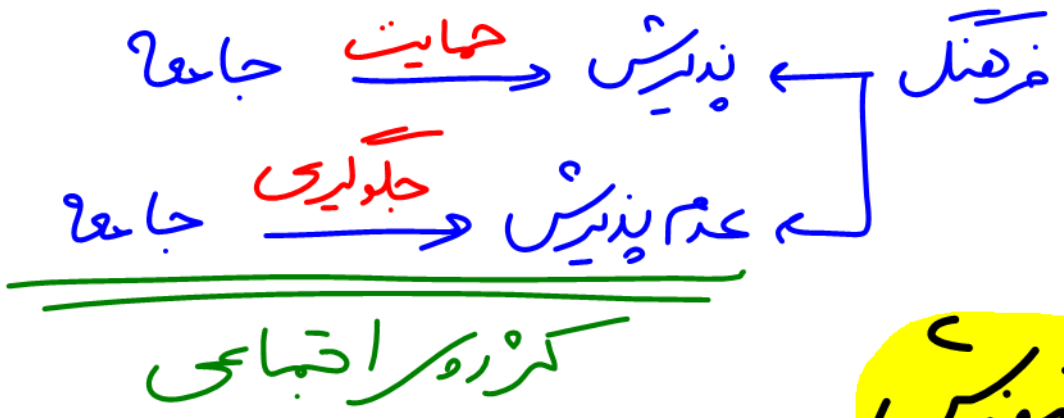

• **تعریف جامعه پذیری:** ① فرآیندی منبر به مشارکت افراد در جامعه می شود
← هویت فرهنگی اعضای جامعه شکل می گیرد

• **تعریف کنترل اجتماعی:** ② فعالیت‌هایی برای پذیرش فرهنگ توسط افراد
← تا افراد مطابق انتظارات سایر اعضا عمل نکنند

• **کژروی اجتماعی:** هنگامی که اعضا مطابق با عقاید و ارزش‌های عمل نکنند

• روش های جلوگیری از کژروی اجتماعی:

① تبلیغ و اتناع ← فرهنگ افراد را از طریق آموزش درونی می کنند

② تشویق و پاداش ← مطابق با عقاید و ارزش های عمل کننده

③ تنبیه و مجازات ← اعناد چار لزوم اجتماعی می شوند

• سطوح امر به معروف و نهی از منکر:

طریقه و روش جامعه اسلامی
برای جامعه پذیری و کنترل اجتماعی

رسمی ← حکومت

زندان
آموزش های دولتی
پلیس

غیر رسمی

هم سالان
ریش سفیدان

فرهنگ ← به نسل بعد منتقل شود

• تعریف باز تولید هویت اجتماعی:

انتقال فرهنگ از نسلی به نسل دیگر

به صورتی که در گذر زمان ، محتایه و ارزش های اساسی

دچار تغییر نشود .

۱- چه فرهنگ‌هایی از قدرت اقناعی بیشتری برخوردار هستند؟

ظرفیت تحملانی و منطقی بیشتری داشته باشد.

کثرت و اقناعی، اعضا حمایت‌داران
آن را عمل نمی‌کنند پس در نتیجه باز تولید
هویت اجتماعی آن با مشکل روبه‌رو می‌شود

۲- هر جهان اجتماعی که روش‌های مناسبی برای کنترل اجتماعی نداشته باشد، با چه مشکلاتی روبه‌رو خواهد شد؟

۳- بازتولید هویت اجتماعی به چه معناست؟
انتقال فرسند از نسلی به نسل دیگر

به صورتی که در گذر زمان حمایت و ارزش‌های آن شامل تئیرات اساسی شود.

۴- هر یک از موارد زیر مربوط به کدام یک از روش‌های پیشگیری و کنترل کثرت اجتماعی است؟

الف روشی است که به واسطه آن، فرهنگ در افراد درونی می‌شود. تبلیغ و آف‌مات

ب بیشتر توسط سازمان‌ها و مؤسسات اجتماعی رسمی مانند ادارات و پلیس صورت می‌گیرد. تنبیه و مجازات

۵ - در ارتباط با امر به معروف و نهی از منکر در جهان اسلام، به سؤالات زیر پاسخ دهید.

الف امر به معروف و نهی از منکر در کدام فرایندها نقش دارد؟
جامعه‌پذیری / کنترل اجتماعی

ب سطوح امر به معروف و نهی از منکر را بنویسید.
عربی
کنترل اجتماعی

۶- کنترل اجتماعی را تعریف کنید. همبسته فعالیت‌هایی برای پذیرش فرسنگ که مطابق با انتظارات افراد جامعه باشد.

۷- کدام فرهنگ‌ها از قدرت اقناع بیشتری برخوردارند؟

قدرت محتلانی و منطقی بیشتری داشته باشند

۸- جامعه‌پذیری به چه معناست؟ فرایندیکه به مشارکت اعضا منبر شود و هویت اجتماعی را تسهیل دهد.

تبلیغ و امانع
تشویق و یاداش
تنبیه و مجازات

۹- هر جامعه، برای پیشگیری و کنترل کثروی‌های اجتماعی چه روش‌هایی را به کار می‌گیرد؟

۱۰- در جهان اسلام، امر به معروف و نهی از منکر چه نقشی را ایفا می‌کند؟
جامعه‌پذیری / کنترل اجتماعی

• **تحرک اجتماعی و انواع آن:** جابہ جایی افراد از صوفیت اجتماعی بہ موقعیت اجتماعی ^{دلیل}

میان نسلی : یک شخص نسبت بہ والدین
در و نسل نسلی : یک شخص نسبت بہ خودش

صعودی : کارمند سے مدیر

افتی : معلم دینی سے معلم عربی

نزولی : مدیر سے کارمند

• **تعارض فرہنگی و علل آن:**

تفسیر ← ہندسی کہ تغییرات خارج از مرزهای مقبول جامعه باشہ یعنی با تکیاد و ارزش ک
ناسازگار باشہ
درونی سے نوآوردگی اعمای جہان اجتماعی

علل
بیرونی سے حاصل ارتباط با جوامع دیگر است

• رویکرد جوامع فئودالی: ← کشاورزی ← رابطه ارباب و رعیت

- ① زمین داران (ارباب) ← ثروت / قدرت / معاف از مالیات
- ② کشاورزان (رعیت) ← در زمین اربابان بیداری از آنها کشیده می شود
- ③ طبقه سوم (مردم عادی) ← بی ارزش / جایگاه پست و منفی

امکان تمرکز اجتماعی در آن وجود ندارد (اسناد اجتماعی)
← اعتراض:

اللوی فایده گرایی ← صنعت و بازرگانی جای زمین داران

راگرفت ← اقتصاد سرمایه داری

۱۱ - تحرک اجتماعی درون نسلی و میان نسلی را توضیح دهید و برای تحرک درون نسلی مثال بزنید.

درون نسلی ← تغییر موقعیت یک شخص نسبت به خودش ← علی کارمند بوده حال این شغل شده
میان نسلی ← تغییر موقعیت یک شخص نسبت به والدین ← پدر علی دکتر بوده، علی کارمند شده

۱۲ - عبارتهای درست را از داخل کمانک (پرانتز) انتخاب کنید.

الف) در جوامع سکولار و دنیوی، امکان رأی دادن به قوانین الهی (وجود دارد - وجود ندارد).

ب) افراد در بدو تولد، هویت اجتماعی (انتسابی - اکتسابی) خود را به صورت انفعالی در محیط خانواده می پذیرند.

ج) انسان برخلاف موجودات دیگر، به صورت (غریزی - فطری) نمی داند چه موقعیتی در جهان اجتماعی دارد و در این موقعیت چه وظایفی بر عهده اوست.

د) فرایند جامعه پذیری همیشه به طور کامل (انجام می گیرد - انجام نمی گیرد). ← لزوم اقتبالی

۱۳ - هر یک از عبارتهای سمت راست با کدام یک از مفاهیم سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد اضافی است.)

عبارات	مفاهیم
(۱) کارمند اداره‌ای که از یک بخش به بخش دیگر منتقل می‌شود.	(الف) تحرک اجتماعی صعودی
(۲) کارمند یک اداره، هنگامی که مدیر بخشی از اداره می‌شود.	(ب) تحرک اجتماعی نزولی
(۳) فرزند یک کارگر که استاد دانشگاه می‌شود.	(ج) تحرک اجتماعی میان‌نسلی
(۴) مدیر یک اداره که از مدیریت عزل می‌شود و به صورت یک کارمند عادی به کار خود ادامه می‌دهد.	(د) تحرک اجتماعی درون‌نسلی
	(ه) تحرک اجتماعی افقی

۱۴ - تعارض فرهنگی ناشی از کدام علل است؟ آنها را تعریف کنید.

درونی : ناشی از نوآدرکی جامعه
 بیرونی : متأثر از ارتباط با جوامع دیگر است

۱۵ - با توجه به جوامع فنودالی غربی به سؤالات خواسته شده پاسخ دهید.

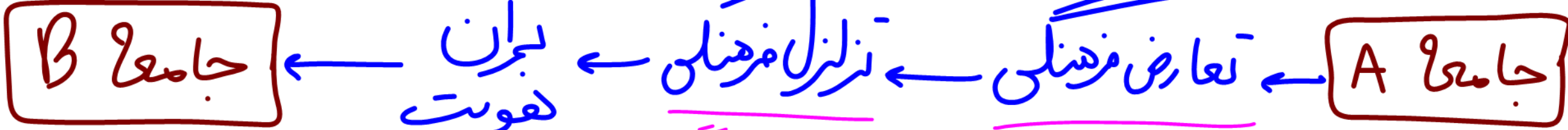
(الف) طبقه‌ای از مردم در این جوامع که نه رعیت بودند و نه اشراف، چه نام داشتند؟
 (ب) این طبقه چه هویتی داشت؟

طبقه سوم (مردم عادی)
 پست و منفی و فاقد اعتبار

۱۶ - منظور از انسداد اجتماعی چیست؟
 هندامی املان لمرک صعودی در یک جامعه باشد

• مراحل تحول فرهنگی:

تحول فرهنگی

تداوم ناسازگاری
باعتیاد و ارزش
از بین محارود

تداوم ناسازگاری
باعتیاد و ارزش

خارج از مرزهای
مقبول جامعہ
باعتیاد و ارزش
ناسازگار بود

• تحول فرهنگی مثبت و منفی:

مثبت ←

جامعہ باطل بہ جامعہ حق

جاملی سے نیری

منفی ←

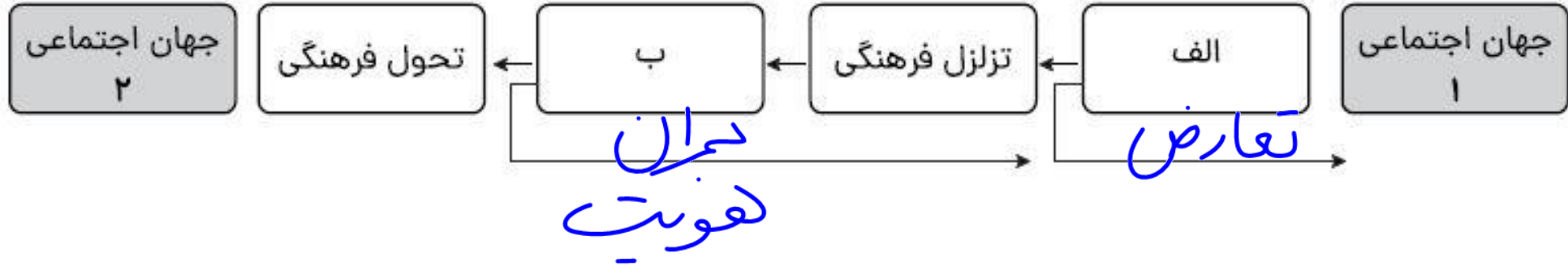
جامعہ حق بہ جامعہ باطل

نیری سے امری

۱۷- تحول فرهنگی مثبت و منفی را توضیح دهید. مثبت ← جامعه باطل به جامعه حق تبدیل شود

منفی ← جامعه حق به جامعه باطل تبدیل شود

۱۸- در شکل زیر مراحل تحول فرهنگی را کامل کنید.

۱۹- در چه صورت، تعارض فرهنگی به تزلزل فرهنگی منجر می شود؟
و متنی ناسازگاری با احمایه و ارزش های مقبول جامعه
دارد یا به

۲۰- هویت اجتماعی محصول چه چیزی است؟
هویت گروهی

• از خود باختگی فرهنگی: جوامع با فرهنگ‌های متفاوت با هم ارتباط داشته باشند

در ارتباط ۲ فرهنگ:

یک فرهنگ نشین و **مغرب و صہبت** فرهنگ مقابل می‌شود

به‌گونه‌ای حالت فعال و خلاق خود را از دست می‌دهد.

و امکان گزینش ندارد و به صورت تقلید عمل می‌کند

از اینجاریانده و از آنجا صانده شده است

غرب زده ←

جوامع غیر غربی
صہبت توان سیاسی
و اقتصاد در غرب
شده

• انواع از خود بیگانگی:

گذشته، فرزند، تمدن خود را فراموش می‌کنند

① از خود بیگانگی تاریخی ← در نهایت به از خود بافتن فرزندی می‌کنند

② از خود بیگانگی فطری (حقیقی) ← فطرت و حقیقت خود و جهان را فراموش کنند.

۲۱- هر یک از عبارات زیر به کدام نوع از انواع از خودیگانگی فرهنگی اشاره می کند؟
الف) عقاید و ارزش های یک جهان اجتماعی، مانع آشنایی اعضای آن با حقیقت انسان و جهان می شود. (فردی...)
ب) در شرایطی که جهان اجتماعی، فرهنگ تاریخی خود را فراموش کند. (تاریخی...)

۲۲- عبارات های صحیح را از داخل کمانک انتخاب کنید.
الف) «دانش آموز» بودن یکی از ویژگی های (هویت فردی / هویت اجتماعی) شماست.
ب) تزلزل فرهنگی می تواند به (بحران هویت) / اشاعه فرهنگی منجر شود.
ج) خسیس و ولخرج در ظاهر (متضاد) مترادف یکدیگرند.
د) مرتاض ها در هندوستان و راهبه ها در غرب نمونه هایی از فرهنگ های (دین گریز) / دنیاگریز هستند.

تاریخی

فردی

۲۳- دو معنای متفاوت «از خودیگانگی فرهنگی» را بنویسید.

۲۴- کدام مورد را نمی توان به جهان اجتماعی خودباخته نسبت داد؟

الف) جوامع غیر غربی که مرعوب قدرت اقتصادی سیاسی برتر غرب می شوند، به خودباختگی فرهنگی گرفتار می شوند.
ب) جهان اجتماعی خودباخته به روش تقلیدی عمل می کند و ارتباطش را با فرهنگ و تاریخ خود از دست می دهد.
پ) وقتی عقاید و ارزش های یک جهان اجتماعی مانع آشنایی اعضای آن با انسان و جهان می گردد، خودباختگی فرهنگی به وجود می آید.
ت) غرب زدگی یکی از مصادیق خودباختگی فرهنگی است.

فردی

۲۵- در چه صورتی داد و ستد فرهنگی به لایه‌های عمیق جهان اجتماعی سرایت می‌کند؟

صهبرت و مقهور جامعه مقابل می‌شود - از خود باختگی فرهنگی

۲۶- جهان اجتماعی در چه صورتی دچار خود باختگی فرهنگی می‌شود؟
فنا می‌کند که حالت فعال و خلاق خود را
در گزینش عناصر از دست بدهد و به صورت تقلید عمل کند

۲۷- قرآن کریم فراموش کردن خداوند را سبب فراموشی انسان از خود می‌داند.

۲۸- از نظر قرآن کریم، انسان چه هنگامی به شناخت حقیقت خود و جهان می‌رسد؟
به شناخت توحید

• دیدگاه مستشرقان درباره جهان اسلام

① جوامع اسلامی توحید نسبتند بلکه دنیورانند .

② جوامع اسلامی را بر اساس نژاد قدم گرایانند (ناسیدنالمسی) با دیدگاه
خبرامیابی ، تاریخی و ... بررسی می کنند

③ اعتقاد بر به امت اسلامی ندارد

• تقابل و هجوم های در طول تاریخ به جهان اسلام:

- ① هجوم مغول که ← مسلمانان در خود هضم و جذب کردند
- ② جنگ های صلیبی ← مسلمانان دفع کردند
- ③ تهاجم مزدغانی جاک نزیب ← تخریبی ای است که هنوز به پایان نرسیده

۲۹- دیدگاه مستشرقان نسبت به هویت فرهنگی جوامع اسلامی چیست؟

توحید بنیت بلکه دنیوی است

۳۰- کدام گزینه نحوه مواجهه جهان غرب (متجدد) با جهان اسلام را به درستی نشان می دهد؟

۱- جهان اسلام به دفع جهان غرب پرداخت.

۲- جهان اسلام، جهان غرب را درون خود جذب و هضم کرد.

۳- تجربه جدیدی است که هنوز به پایان نرسیده است. ✓

۴- جهان غرب به جهان اسلام ملحق شد.

۳۱- هویت فرهنگی جوامع اسلامی از دیدگاه مستشرقان چگونه است؟

قوم ایرانی و ناسیونالیستی

۳۲- هویت سکولار و دنیوی فرهنگ اسلامی، امت و ملت اسلامی را در قالب چه عناوینی به اقوام مختلف نظیر ترک، عرب و فارس تقسیم می کند؟

• قدرت و قدرت اجتماعی :

قدرت

انسان موجود **قدرتمند** است چرا ← اراده و انگیزی

قدرت انسان محدود است چرا ← زیرا انسان در انجام برخی از کارها به کمک دیگران نیاز دارد
قدرت اجتماعی

قدرت اجتماعی

بر اراده دیگری **تأثیر** بگذارم

اراده دیگری را به **خدمت** بلیزم

لبهیت

قدرت اجتماعی

• جلب تبعیت و انواع آن :

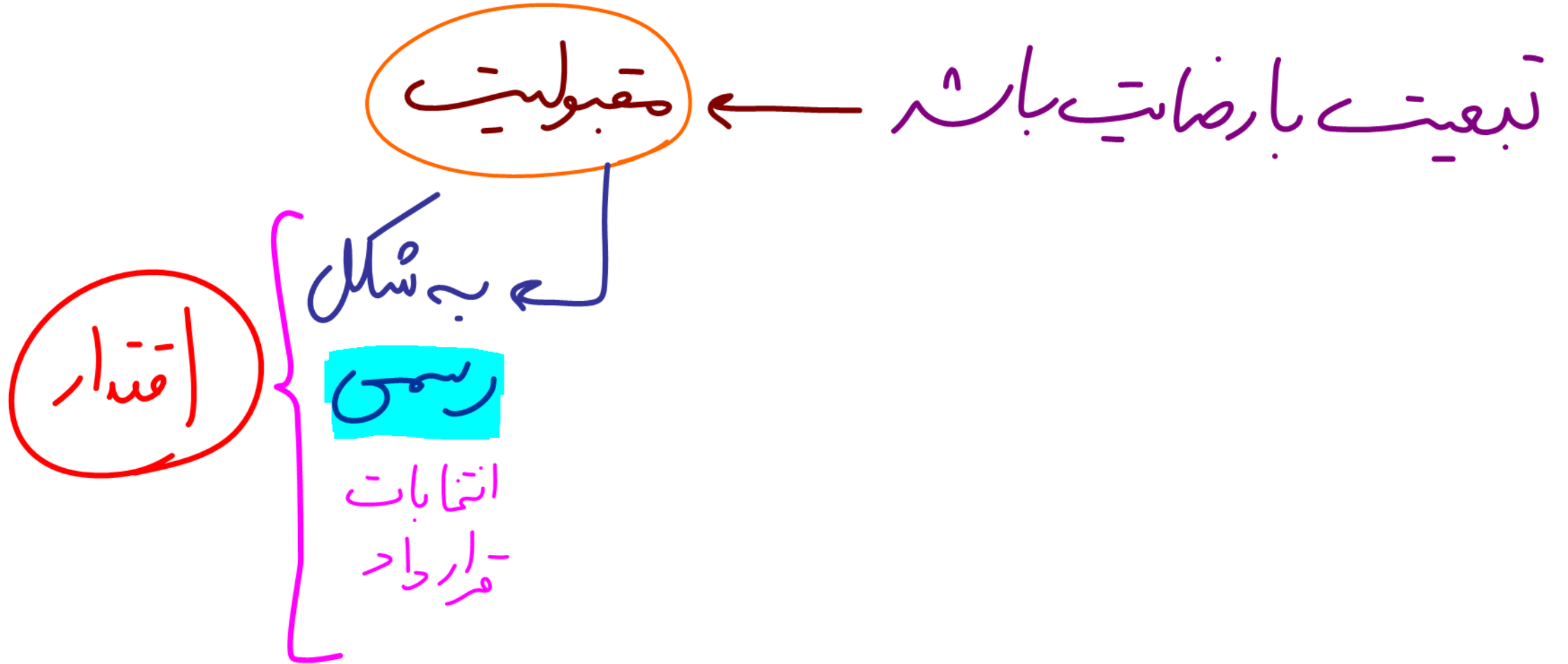
انواع تبعیت

بارضائیت : با میل و رضائیت درونی

مقبولیت

با کراهت : ترس و تهدید

• مقبولیت و اقتدار:

مقبولیت : تبعیت با رضایت و میل درونی

• مشروعیت و انواع آن :

← تبعیت به دلیل قوانین الهی باشد

← انواع

← حقیقی : قوانین الهی / با قدرت سازگاری دارد

← دروغین : ایڈٹلوری کی ساختگی نسر : مثل
داعش

• مدار مقبولیت و مدار مشروعیت:

مدار مقبولیت ← خواست و اراده انسان که

مدار مشروعیت ← حق و باطل بودن

• مقبولیت و مشروعیت در کنار هم و بدون یکدیگر:

① قدرت مقبول
اما نامشروع
← تبعیت افراد با میل و رضایت است
← قدرت منشاء الهی ندارد

② قدرت هم مشروع
و هم مقبول
← تبعیت افراد با میل و رضایت است
← قدرت منشاء الهی هم دارد

③ هم عدم مقبولیت

و هم عدم
مشروعیت

• **تعریف سیاست:** سازمان یافته / سازوکار / اهداف معین

• **معنای عام سیاست:** هرگونه تدبیر و برنامهریزی

قدرت + سیاست

← حکومت
انواع؟
نظام های سیاسی

• انواع **ملاک** های شکل گیری نظام های سیاسی :

نظام سیاسی

۱- تعداد افراد تصمیم گیرنده
↳ **مرد**
↳ اقلیت
↳ اکثریت (مردم)

۲- شیوه تصمیم گیری
↳ **حقیقت و فضیلت**
↳ **خواست و اغراض حاکم**

۳- دنیا مداری یا دین مداری
↳ توحیدی
↳ سکولار

۳۳- براساس روش تصمیم‌گیری، نظام‌های سیاسی چگونه تقسیم‌بندی می‌شوند؟
 ۲ دسته: حقیقت و فضیلت
 ← امیال و اغراض حاکم

۳۴- هریک از عبارتهای سمت راست با کدام‌یک از مفاهیم سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد اضافی است.)

مفاهیم	عبارات
الف) نظام سیاسی	۱) مجموعه سازوکارهایی که برای اعمال سیاست‌های جهان اجتماعی وجود دارد
ب) اقتدار	۲) مدار مشروعیت قدرت
ج) سیاست	۳) مدار مقبولیت قدرت
د) حق و باطل بودن	۴) اعمال قدرت سازمان‌یافته برای دستیابی به هدفی معین
ه) خواست و اراده افراد	

۳۵- براساس دسته‌بندی ارسطو از انواع حکومت‌ها، جدول زیر را کامل کنید.

شیوه حکومتی		تعداد حاکمان
براساس خواست و میل افراد	براساس فضیلت	
ب دموکراسی	الف جمهوری	اکثریت

جمهوری / دموکراسی
→ ائتلاف ← آکرویت
→ اختلاف ← روش تصمیم‌گیری

۳۶- تفاوت جمهوری و دموکراسی از دیدگاه ارسطو را تشریح کنید.

۳۷- درستی یا نادرستی جمله‌های زیر را مشخص کنید.

الف مقبولیت به این معناست که قدرت بر اساس یک نظام عقیدتی و ارزشی خاص اعمال شود.

ب در یک جهان اجتماعی، نظام سیاسی نمی‌تواند مستقل از نظام‌های دیگر مانند نظام فرهنگی، اقتصادی و ... باشد، بلکه در تعامل با آنها قرار می‌گیرد.

۳۸- اگر نظام سیاسی به دلایل داخلی و یا تحت تأثیر و فشار عوامل خارجی از اصول و ارزش‌های فرهنگی خود عدول کند یا برخلاف آنها عمل نماید، نظام فرهنگی ..... نظام سیاسی را کاهش می‌دهد.

الف) مشروعیت   ب) اقتدار   **ب) قدرت اجتماعی**   ت) نفوذ

۳۹- در نظام جمهوری اسلامی از کدام مسئولیت به‌عنوان مهم‌ترین مسئولیت یاد شده است؟ **رابطه میان امام و امت**

۴۰- اصطلاحات زیر را تعریف کنید.

الف قدرت اجتماعی:

ب اقتدار:

پ مشروعیت:

لیبرل: مباح دانستن همه امور برای کسب منافع انسانی
دموکراسی: حکومت‌الترتیب با میل و اغراض حاکم

ت لیبرال دموکراسی:

حق و باطل بودن

۴۱- مدار مشروعیت چیست؟

• سیاست های جمعیتی : کاهش / افزایش

سیاست جمعیتی
کاهش

سیاست جمعیتی
افزایش

برنامه ریزی → دولت و حکومت
به کمک مردم

• پیامدهای اقتصاد وابسته به نفت:

- ① دولت در کوتاه مدت احساس رفاه می‌کند اما در بلندمدت دچار مشکلات اقتصادی
- ② قدرت‌های جهانی می‌توانند آن کشور را تحریم کنند
- ③ جامعاً دچار مشکلاتی برای کار می‌شود

• اقتصاد مقاومتي:

۴۴ - اقتصاد تک محصولی (وابسته به نفت) در کشور ما چه معایبی دارد؟

۴۵ - درستی یا نادرستی جمله‌های زیر را مشخص کنید.

الف اولین شرط بقای هر جامعه‌ای جمعیت آن جامعه است. صحیح

ب کاهش جمعیت، شاخص و نشانه هر جهان اجتماعی است. صحیح

۴۶ - کدام مورد را نمی توان از مصادیق اقتصاد مقاومتی ایران به حساب آورد؟

الف) تأکید بر استقلال و حفظ اقتدار و عزت ملی

ب) توجه به درون‌زایی بدون برون‌گرایی در عرصه اقتصاد

پ) خودکفایی و منع خام‌فروشی ثروت‌های طبیعی

ت) تأکید بر اقتصاد عدالت‌بنیان و متکی به دانش و فناوری

۴۷ - اولین شرط بقای هر جامعه چیست؟ جهت

۴۸ - ایران اسلامی، آرمان‌بازسازی هویت اقتصادی خود را چگونه دنبال می‌کند؟ با سیاست‌های امتداد معارفتی